

Uluslararası Jeoloji Bilimleri Birliği

P. H. ABELSON

(1976) *Uluslararası Jeoloji Bilimleri Birliği, International Council of Scientific Unions: Organization and Activities.*

GİRİŞ

Uygar toplumun sayısız denecek gereksinimleri jeoloji araştırmasını hızlandırmıştır. Bütün ülkelerin jeologları mineral zenginliklerini, enerji kaynaklarını, jeoloji tehlikelerini (deprem, yerkayması, volkan püskürmesi, vb), yeraltı sularını, vb sürekli irdelemektedir. Yeryuvarlağı anatomisinin yeteri ayrıntı ve incelikle öğrenildiği oranda, tek kıtada ve hatta kıtalar arasında, uluslararası iş ve güç birliği zorunluğu kendini belirtir. IUGS ye 75 ülkenin Ulusal Komite'leri katılmış, ve yerbilimcileri 3.5 milyar yaşlı yeryuvarlığının bileşimini, yapısını, etkiye gelen işlemlerini inceleyen takım çalışmalarına katılmışlardır.

ÇALIŞMALAR

IUGS nin ilgilendiği yerbilimleri konuları için özel araştırma komiteleri kurulmuştur, örg SCOR, SCAR, COSPAR, COWAR, SCOPE, CODATA, CTS, COSTED, vb. gibi IUGS, ICSU nun Özleme Kurulu (ICSU AB) na yardım eder, ve yine ICSU ile birlikte IGG (Uluslararası Jeodinamik Komisyonu)yla işbirliktedir. Yerbilimlerine beslenen ilgi IUGS nin 5 komisyonu, 6 komitesi ve 14 derneği ile sürdürülmektedir. Bu kuruluşlardan çoğu temel araştırmalar yanısıra ve hemen eşit aşamada uygulamalı araştırmalar da yapmaktadır. Örg "Deniz Jeolojisi", deniz dibinin morfolojisi ile zenginliklerini araştırırken, okyanus çanakları ile kıta kütleleri arasındaki farkları da irdeler. Stratigrafi ve paleontoloji, organizmaların evrimi ve tortul kaya istifindeki değişimi araştırır-

ken, fosil yatakları ve daha başka tortul zenginlikleri ince-ler.

IUGS desteğindeki uluslararası iş ve güç birliği, fikir ve veri alışverişi yanısıra, yeni kavramların yaygınlaşmasına çalışır. Genel kabul görmüş kavramlara dayanılmakla, örg paleontoloji, petroloji, mineraloji, vb. de adlama ve sınıflama, salt ve bağıl zaman ölçekleri, stratigrafi birimlerini ayıran zaman sınırlarının saptanması, jeoloji yapılarını oluşturan kaya kütleleri gibi, haberleşmeyi sağlayan temel ilkelerde karşılıklı anlaşmalara varılabilmektedir. Yeryüzü haritasının tamamlanmasına yönelik bir takım haritaların derlenmesiyle hem kavramların denemeden geçirilmesi hem de başka başka araştırmacıların bulgularını sentezleme olanaklaşmıştır. Bir ülkedeki araştırma sonuçlarının komşu ülkedekilerle, hatta kıtadan kıtaya bağdaştırılması, bölge için tutarlı bir bütün oluşturulmasına yol açmıştır. Böylece, yersel araştırmalarla bölgesel araştırmalara sağlam temeller hazırlanmıştır.

TARİHÇE

İlk olarak 1878 de toplanmış bulunan Uluslararası Jeoloji Kongresi sırasında IUGS fikri gerçekleşmiştir. Daha sonraki UJK larında önemli simpozyumlar ve teknik oturumlar yapılmışsa da, en çok ağırlığı arazi gezileri kazanmışlardır. Bunlar özenle hazırlanıp incelikte örgütlenerek önemli arazi durumlarının ilgilenenlerce yoklanması, tartışılması, belirteçlerin değerlendirilmesi olanakları bağışlanmıştır.

ÖRGÜTLENME

IUGS, 4 yılda bir toplanan jeoloji kongrelerini düzenler. 1961 den beri de, örgütlenerek işbirliği sağladığı komisyonları ve dernekleriyle yerbilimlerindeki ilerlemeleri sürdürür. IUGS, örg ICSU, UNESCO, vb gibi daha başka uluslararası bilim birlikleriyle karşılıklı yardımlaşmalara girişmiştir. Her bir bağı üye örgütten bir temsilciden oluşan IUGS "Kurul" la idare olunur. Kurul, her 4 yılda bir Kongre sırasında toplanır. IUGS ye bağı çoğu kurumlar bu Kongre sırasında teknik oturumlar düzenler; ertesi yıl için çalışma programları hazırlar. 4 yıllık ara süredeki Kurul ve Kongre toplantıları, çalışma gruplarının çabaları, IUGS İcra Komitesi'nin yıllık toplantılarıyla sürdürülür. Bu 13 kişilik Komite çalışma planlarını gözden geçirir, gerekli uyarılarda bulunur, çoğu uğraşların bir kısım giderlerine ödenek sağlar.

YAYINLAR

IUGS nin 4 ayda bir yayınlanan Jeoloji Haber Mektubu vardır. Bunda bağımlı bütün örgütlerin doğru ad ve adresleri, jeoloji toplantılarının tarihleri ve birçoğunun gündemleri, toplantılarının özet tutanakları, yeni yayımlar, vb bulunur. Her nüshada jeoloji yayımları (kitap, dergi, yeni baskı, çevri, konferans tutanağı, simpozyum, arazi gezisi kitapçığı, yeni harita, vb) vardır.

BÜTÇE

IUGS nin bütçesi, ulusların üyelik aşamalarına göre yaptıkları yıllık ödeneklerle gerçekleşir. Herbir üye ülke enaz 150 ve ençok 9.000 dolar öder. Toplam bütçe 100.000 dolar kadardır. Bir kısım özgül çalışmaların giderleri UNESCO sözleşmeleriyle karşılanmaktadır. Ayrıca Uluslararası Jeoloji Korelasyonu Programı da bağıslarda bulunmaktadır. UNESCO desteğı 90.000 dolar dolayındadır.

ULUSLARARASI JEOLOJİ KORELASYONU PROGRAMI (IGCP)

Bu, hükümetlerle bağımsız bir bilim örgütü olan IUGS ile hükümetler arası bir örgüt bulunan UNESCO'nun ortaklaşa bir girişimidir. Buna, uluslararası jeoloji araştırmasını

yüceltmek ve geliştirmekte olan ülkelerde yerbilimleri uygulamasını ilerletmek için girişilmiştir. Gelişen ülkelerde programlı ve sağlam kalkınmanın gerçekleşmesi kendi öz kaynaklarından daha bilimsel yollardan yararlanmalarına bağıdır.

IUGS Viyana, 1-4 Şubat 1977 İcra Komitesi toplantısı

1. Birliklerarası Jeodinamik Komisyonu (ICG)

IUGS İcra Komitesi, 1979 da son bulacak "Uluslararası Jeodinamik Projesi"nin eriştiğı büyük başarıyı bilmektedir. Jeolojla jeofizikçi arasındaki iş ve güç birliğı ile yerbilimlerinde köklü ilerlemeler başarılmıştır. Belki de "Kabuk Dinamiğı: zenginlikleri dizgeleri için bir taslak" geçici adını alacak yeni bir öneriyi henüz resmi olmayarak gözeten IUGS İcra Komitesi, bunun bilimsel değerini ve bu girişimle sağlanabilecek ekonomik yararlarını öngörmüştür. İcra Komitesi, ilke olarak, eğer elverişli bir formülle IUGS, IUGG ve ICSU nun ortaklaşa bütçe olanağı bağıslanacak olursa bu öneriyi, yukarıdaki genel çizgileri çerçevesinde desteklemeye hazırdır. Bundan başka ulusların ve daha başka para kaynaklarının katılması zoru bakımından bu yolda girişimlere başlanmasından yanadır. Böylece İcra Komitesi, IUGS Başkanı ile Genel Yazman'ına, IUGG ve ICSU ile görüşmelerde bulunmasını, IUGS görüşünün tanıtılmasını, daha sonra da IUGS ye bağı ulusal komitelerin oyunu almasını onaylamıştır.

2. Uluslararası Jeoloji Korelasyonu Programı (IGCP).

KARAR: 19. UNESCO Genel Konferansı'nı 2.161 kararını gözeten IUGS İcra Komitesi aşağıdakileri benimsemiştir:

1. Programların başarıya eriştirilebilmesine yardım olmak üzere, yönetim giderlerinin azaltılmasından yanadır.
2. Programın bilimsel değerlendirilmesi enbaşta gelen önemdedir.
3. UNESCO - IUGS ortak girişimi olan IGCP nin yönetiminde IUGS eski katkısı sürdürülecektir.
4. IGCP ye katılan üye ülkelerin, bilginin geliştirmekte olan ülkelere olanağınca aktarılması ve burada yetkin bilimcilerin yetişmesi özlemleri desteklenecektir.
5. IUGS Başkanı ile Genel Yazman'ın UNESCO ve üye ülkelerle, yukarıdakilerin karşılıklı görüşülmesine ivedilikle katılmalarını İcra Komitesi istemiştir.